

Zápis

Z obhajoby disertační práce paní Mgr. Boženy Radiměřské

konané dne 15. září 2015

téma práce: „*Východní Evropa*“ na mentální mapě anglicky píšícího cestovatele od šestnáctého do osmnáctého století

přítomní: prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D.; prof. PhDr. Luďa Klusáková, CSc.; prof. PhDr. Václav Horčíčka, Ph.D.; prof. PhDr. Jan Županič, Ph.D.; doc. PhDr. Dana Picková, CSc.; doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D.; doc. Markéta Křížová, Ph.D.

omluvena: prof. PhDr. Svatava Raková, CSc.

Předseda komise prof. PhDr. Martin Kovář, Ph.D. zahájil obhajobu a představil přítomným kandidátku.

Školitelka prof. PhDr. Luďa Klusáková, CSc. seznámila komisi s její disertační prací a průběhem jejího doktorského studia.

Kandidátka představila svou disertační práci, která se soustředí na analýzu obrazů středovýchodní Evropy v textech anglosaských cestovatelů sedmnáctého století. Zájmová oblast je definována na základě dnes revidovaných tezí starší anglosaské literatury jako tranzitní území na okraji standardních grand tours (geograficky území na východ od Rýna). Hlavním analytickým nástrojem pro rekonstrukci tohoto obrazu je metoda mentálního mapování, která umožňuje funkčně propojit prostorové a hodnotové kategorie. Mentální mapa, založená na studiu cestopisů, tak představuje individualizovanou, imaginární reprezentaci prostoru, reflektující procesy sebeidentifikace a kulturní orientace. Na základě vzorku 15 cestopisů, rozdělených do několika typů dle motivací autorů, se autorka pokusila rekonstruovat předpokládané obrazy marginality – obrazy nepohodlí, nebezpečí, nevzdělanosti, zašlé slávy, marnotratnosti, ale také vnímání krajiny. Hlavním závěrem práce je konstatování, že takto konstruované symbolické hranice jsou silně individualizované, ať se jedná o vnímání nepohodlí, či nebezpečí. Obecněji platné jsou imaginární hranice srozumitelnosti (spojené s jazykovou hranicí slovanského, méně německého osídlení) a hranice marnotratnosti, která do značné míry kopíruje konfesijní hranice a tvoří výrazný identitotvorný prvek v uvažování anglosaských cestovatelů.

Následně oponenti přednesli závěry svých posudků. Doc. Mgr. Jiří Kubeš, Ph.D. poukázal na určité nedostatky, související zejména v nedostatečné kontextualizaci (jak z hlediska reflexe literatur mimo anglosaský kulturní okruh tak z hlediska širšího porovnání mentálních map anglosaských cestovatelů s jejich hispánskými či francouzskými protějšky a dobovou realitou). Obdobně doc. Markéta Křížová, Ph.D. konstatovala opomíjení českých autorit v oboru výzkumu raněnovověkého cestování (Storchová, Lenderová). Oba oponenti nicméně doporučili práci k obhajobě s hodnocením prospěla a vyzdvihli skutečnost, že práce výrazně překračuje běžný standard zejména z hlediska metodologického a je psána velmi kultivovaným jazykem (viz posudky).

V reakci na oponentské posudky se Mgr. Boženka Radiměřská vyjádřila k hlavním kritickým poznámkám. Nezařazení české literatury k historickým cestopisům vychází z rozdílných analytických pozic (např. pre-moderní orientalismus Storchové) a snahy o maximální

soustředění textu na zvolené téma, které vedlo také k dominanci anglosaské perspektivy – autory jako Maćzak kandidátka zná, ale v práci necituje, právě proto, aby text byl maximálně soustředěný a konzistentní. Oponent doc. Kubeš ve své reakci znovu zopakoval, že práce trpí nedostatečnou šíří diskuse existující odborné literatury k raně-novověkým cestopisům a cestovatelům, nicméně kandidátka projevila v diskusi její detailní znalost.

Diskuse:

Diskuse se vedla zejména o otázce kategorie pojmu cestovatele, jejich typologie a možnosti zařazení profesionálů, kterou otevřel prof. Horčíčka. Kandidátka vysvětlila, že užívá pojmu „profesionality“ pro cestovatele, kteří sice cestovali s konkrétním zadáním a tedy z profesionálního zájmu (sběr dat pro publikace), ale cestování nebylo jejich profesí. Diplomáté, kteří do jisté míry stojí na hraně mezi cestovateli a hodnotiteli „zevnitř“ v práci zahrnutí nejsou. Poukázala na skutečnost, že zvolená typologie je výběrová a zvolené kategorie vzájemně prostupné (např. duchovní vs intelektuálové). Doc. Kubeš naopak zastával stanovisko, že zahrnutí profesionálů (např. šlechticů v diplomatických službách), podobně jako ne-anglosaských cestovatelů, by výrazně zvýšilo využitelnost práce a jejich závěrů v dalším výzkumu.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování komise: přítomno 4 z 5 členů komise, všechny hlasy kladné. Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Jiří Janáč

Podpis předsedy komise

